

OBSAH

Autoři	str. 9–11
Chronologický přehled	str. 11–21

PRVNÍ KAPITOLA	str. 22
ARCHEOLOGIE: POZNÁVÁNÍ MINULOSTI	

METODA	
Datování minulosti	24
METODA	
Dochované stopy minulosti	26
METODA	
Terénní výzkum	28
INTERPRETACE	
Osídlení	30
INTERPRETACE	
Sídelní struktura	32
INTERPRETACE	
Pohřívání	34
INTERPRETACE	
Naleziště pod vodní hladinou	36
ANALÝZA	
Potrava	38
ANALÝZA	
Odívání	40
ANALÝZA	
Nemoci	42
ANALÝZA	
Válečnictví	44
ANALÝZA	
Drahocenné předměty	46
ANALÝZA	
Rituál	48

DRUHÁ KAPITOLA	str. 50
-----------------------	---------

POČÁTKY ČLOVĚKA	
16 milionů – 10 000 př. n. l.	
Předchůdci člověka	52
stáří 16 milionů – 5 milionů let	
Okolnosti evoluce člověka	
Charakteristické znaky člověka	
Hominoidní předchůdci	
Změny kontinentálních hranic	
Nejstarší hominidi v Africe	54
stáří 5 milionů – 2 milióny let	
Evoluce hominidů	
Olduvajská rokle	
Pozůstatky hominidů	
První lovci a sběrači	56
stáří 2,5 milionů – 120 000 let	
Afrika: nejstarší výrobi nástrojů	
Místo, kde byl zabít slon	
Nejstarší kamenné nástroje	
Vliv podnebí	58
stáří 16 milionů – 10 000 let	
Evropa v době ledové	
Klimatická změna: dokumentace	
Londýn: zvířecí populace	
Nejstarší hominidi v východní Asii	60
stáří 1 milión – 120 000 let	
Nejstarší hominidi v Asii	
Cou-khou-tien: jeskynní obydlí	
Nejstarší Asiaté	
Nejstarší hominidi v Evropě	62

stáří 700 000 – 120 000 let	
Nejstarší evropská hominidi	
Bilzingsleben: sídliště na břehu jezera	
Nejstarší nástroje v Evropě	

Neandertálcí	64
stáří 120 000 – 35 000 let	
Eurasie v době neandertálců	
Pohřeb neandertálce	
Vyhynulí Euroasiaté	
První lidé současného typu	66
stáří 120 000 – 35 000 let	
Počátky moderního člověka	
Klasies River Mouth	
Afrika středního paleolitu	
Zalidňování Austrálie	68
stáří 50 000 – 10 000 let	
Kolonizace Austrálie	
Koonalda Cave: pravěký důl na pazourek	
Z Číny do Austrálie	
Zalidňování Ameriky	70
stáří 25 000 – 10 000 let	
Kolonizace Nového světa	
Monte Verde: osada lovců a sběračů	
Lovci na americkém kontinentě	
Evropští lovci a sběrači	72
stáří 35 000 – 12 000 let	
Evropa v mladém paleolitu	
Obydlí v době mladého paleolitu	
Lovci mladého paleolitu	
Umění lovců a sběračů	74
stáří 30 000 – 12 000 let	
Umění Evropy mladého paleolitu	
Malovaná jeskyně Altamira	
Umění a symbol	

TŘETÍ KAPITOLA	str. 76
-----------------------	---------

ZEMĚDĚLSKÁ REVOLUCE	
10 000 – 4 000 př. n. l.	
Zrození zemědělství	78
10 000 př. n. l.	
Domestikace rostlin	
Domestikace zvířat	
Důsledky domestikace	
První zemědělci na Blízkém východě	80
10 000 – 6 000 př. n. l.	
Úrodný půlměsíc	
Jericho: raně zemědělská osada	
Umělecký projev zemědělce	
Čatal Hüyük: zemědělská osada	82
7 000 – 5 500 př. n. l.	
Anatólie: vznik zemědělství	
Čatal Hüyük	
Pod sopkou	
Evropa po ústupu ledovců	84
10 000 – 6 000 př. n. l.	
Evropa v době poledové	
Star Carr: tábořiště lovců a sběračů	
Lepenski Vir: osada na Dunaji	
Počátky zemědělství v Evropě	86
6 500 – 4 000 př. n. l.	
Evropa: zemědělská kolonizace	
Langweiler 2: vesnice nejstarších zemědělců	
Remesla evropských zemědělců	
Počátky zemědělství v jižní Asii	88
10 000 – 4 000 př. n. l.	

Síření zemědělství v jižní Asii	
Mehrgarh: raně zemědělská osada	
První zemědělci v Indii	
Od lovu k zemědělství: jihovýchodní Asie	90
10 000 – 4 000 př. n. l.	
Osídlení jihovýchodní Asie po ústupu ledovců	
Bui Ceri Uato: skalní přehlas na Timoru	
Domestikované rostliny jihovýchodní Asie	
Lovci a sběrači východoindické oblasti	
Od lovu k zemědělství: Čína a Japonsko	92
10 000 – 2 500 př. n. l.	
Počátky zemědělství	
Banpo: zemědělská osada v Číně	
Nejstarší druhy řemesel ve východní Asii	
Afrika: lovci a pastevci	94
10 000 – 4 000 př. n. l.	
Sahara po ústupu ledu	
Skalní umění na Sahaře	
Nástroje lovců a sběračů	
Austrálie Aboriginálů	96
4 000 př. n. l. – 1 750 n. l.	
Co vstihli Austrálie Aboriginálové	
Roorka Flat: australské pohřebiště	
Umění a artefakty	
Mezopotámie na prahu civilizace	98
6 000 – 4 000 př. n. l.	
Osídlení mezopotamských nížin	
Objezdský dům	
Tell es-Saunán: samarská osada	
Remeslné výrobky z hlíny	
Keramika: mistrovské ovládnutí hlíny od 10 000 př. n. l.	100
Keramika Starého světa	
Keramika: tvarování a výpal	
Vývoj keramiky	
ČTVRTÁ KAPITOLA	str. 102
PRVNÍ MĚSTA A STÁTY	
4 000 př. n. l. – 1 000 př. n. l.	
Intenzifikace zemědělství	104
4 000 př. n. l. – 1 n. l.	
Zemědělství: uplatnění zvířat	
Jak vypadalo zavlažování	
Egejská Anatólie: důsledky eroze půdy	
Evropa: věk megalitů	106
4 500 – 2 500 př. n. l.	
Zemědělské osídlení západní Evropy	
Dlouhá mohyla West Kennet	
Umění a obřady	
Vztyčené kameny	108
3 200 – 1 500 př. n. l.	
Náboženská střediska severozápadní Evropy	
Stonehenge	
Kamenné kruhy a řady	
Evropa v době měděné	110
4 500 – 2 000 př. n. l.	
Metalurgická revoluce	
Tiszapolgár: pohřebiště doby měděné	
Měď, zlato a hlína	
Na úsvitu středomořské civilizace	112
4 000 – 2 000 př. n. l.	
Expanze ve Středomoří	
Trója: citadela doby bronzové	
Středomořské Femeslo	

Evropa v době bronzové 2000–1000 př. n. l. Rozsáhlejší styky: Evropa v době bronzové Wasserburg: vesnice na ostrově Výzbroj a ozdoby	114	Mocenská politika na Předním východě Boghazköy: hlavní město Cetitú Z levantských říší		Řím: hlavní město říše 100 př. n. l. – 400 n. l. Řím a údolí Tiberu Město Řím Podoby Říma	172
Skandinávie v době bronzové 2 000 – 500 př. n. l. Kultura doby bronzové Borum Eshøj: hrobka doby bronzové Umění a rituál	116	Mykénské Řecko 1 550 – 1 150 př. n. l. Recko v době bronzové Mykény: citadela doby bronzové Válečnická léta	144	Římská krajina 50 př. n. l. – 400 n. l. Trevír: hlavní město provincie Římský venkovský dům Zemědělství a průmysl	174
Rané zemědělství v Africe 4 000 – 1 000 př. n. l. Dvojitý původ afrického zemědělství Původní africké plodiny Rolníci a sběrači	118	Čína za dynastie Šang 3 000 – 1 000 př. n. l. Vývoj v Číně za dynastie Šang Pohřebišť z období Šang v Sufutunu Z doby dynastie Šang	146	Pompeje: římské město 500 př. n. l. – 79 n. l. Ve stínu Vesuvu Znehýběli v čase Dům Vettů Pompeje: aspekty každodenního života	176
Ovládnutí kovů 5 000 př. n. l. – 1 000 n. l. Vývoj metalurgie Dolování Tavení Náhrady a techniky	120	Osídlení stepí 4 500 – 1 000 př. n. l. Kolová vozidla Zpracování kovů	148	Řecká a římská archeologie 500 př. n. l. – 300 n. l. Vliv technologie Stavební inženýrství Strojní zařízení	178
První civilizace 3 500 – 1 000 př. n. l. Zeměpis civilizace Obchod s přepychovým zbožím Funkce písma	122	Doba bronzová v jihovýchodní Asii 4 000 – 1 000 př. n. l. Jihovýchodní Asie od neolitu do doby bronzové Ban Na Di: pohřeb v Thajsku Od keramiky ke zpracování kovů Dům z jihovýchodní Asie	150	Germánský svět 500 př. n. l. – 650 n. l. Anglo-saská invaze Feddersen Wierde Rituály a pohřby	180
Mezopotámie: první města 3 500 – 2 500 př. n. l. Mezopotámie: rozvoj měst Uruk: jedno z nejstarších měst Písmo a kult	124	PÁTÁ KAPITOLA ŘÍŠE STARÉHO SVĚTA 1 000 př. n. l. – 650 n. l.	str. 152	Stepní nomádi 1 000 př. n. l. – 650 n. l. Vlast ve stepích Kostromská mohyla Kultura kočovníků	182
Ur: sumerské město 3 000 – 1 500 př. n. l. Královské město v Sumeru Hrobová jáma královny Pu-abi Odkaz Sumerů	126	Archeologie říší 1 000 př. n. l. – 650 n. l. Zeměpis raných říší Mocenská propaganda: Asýrie Symboly říše	154	Státy okolo Rudého moře 500 př. n. l. – 500 n. l. Státy produkující kadidlo Petra: město v poušti Nález z oblasti Rudého moře	184
Egypt: věk pyramid 3 250 – 2 000 př. n. l. Stará říše Pyramidy v Gíze Královská moc a obřady	128	Asyrská říše 950 – 600 př. n. l. Asyrská nadvláda Královská města Symboly moci	156	Imperiální Persie 1 – 650 n. l. Parthská a sásánovská Persie Ktésifón: perské hlavní město Umění starověké Persie	186
Města na Indu 3 000 – 2 000 př. n. l. Zemědělství v porůčí Indu Mohendžo-daro: město na Indu Civilizace v porůčí Indu	130	První perská říše 550 – 330 n. l. Říše Achaemenovců Persepolis: královský palác Perské bohatství	158	Buddhistická Indie 1 000 př. n. l. – 650 n. l. Urbanismus v jižní Asii Chrám v Adžantě Od železné doby k buddhismu	188
Palácová města Předního východu 2 500 – 1 500 př. n. l. Obchodní sítě Blízkého východu Mari: mezopotamský palác Vládcové a obchodníci	132	Klasické Řecko 900 – 350 př. n. l. Řecká domovina Řecké kolonizace Řecké výkony	160	Transasijský obchod 500 př. n. l. – 750 n. l. Poklady na Hedvábné cestě	190
Písmo po 3 250 př. n. l. Jak se vyvíjelo písmo Palácové archivy Předního východu Palácový archiv v Eble Vývoj čínského písma	134	Athénský městský stát 750 př. n. l. – 250 n. l. Městský stát: Attika Výstavba Athén Athénské úspěchy	162	Čína v období dynastie Čou 1 000 – 200 př. n. l. Říše Západních a Východních Čou Tonglushan (Tchung-lu-šan): čínský měděný důl Remeslná výroba v období Čou	192
Egypt: vrcholné období říše 2 000 – 1 000 př. n. l. Politické změny v Nové říši Veset	136	Helénismus v Asii 350 – 1 př. n. l. Helénistický svět 350–100 př. n. l. Préné: helénistické město Helénistické období	164	Čína v období dynastie Chan 200 př. n. l. – 220 n. l. Čínská říše: dynastie Chan Mawangdui (Ma-wang-tuej): chanský pohřeb Čína v době Chan: každodenní život	194
Dávný Egypt: život na Nilu 2 000 – 1 000 př. n. l. Městský život Venkovský život Posmrtný život	138	Keltská Evropa 800 př. n. l. – 50 n. l. Keltské osídlení Danebury: keltské hradiště Keltské umění	166	Korea a Japonsko 1 000 př. n. l. – 650 n. l. Japonsko a Korea: rané státy Mozu: císařský hřbitov Přes Japonské moře	196
Mínójská Kréta 2 500 – 1 400 př. n. l. Kréta v době bronzové Knóssos: palácové hospodářství Mínójské umění	140	Vzestup Říma 1 000 – 100 př. n. l. Řím a Kartágo Rozvoj republikánského Říma Předklasický západ	168	Jihovýchodní Asie 1 000 př. n. l. – 850 n. l. Jihovýchodní Asie: kupecká expanze Beithanou: buddhistické centrum Eklektické kultury jihovýchodní Asie	198
Zápas o Levantu 1 600 – 1 200 př. n. l.	142	Římská říše 1 – 300 n. l. Řím: zabezpečení hranic říše Inchtuthill: legionářská pevnost Civilní a vojenská moc	170	Osídlení Polynésie 1 500 př. n. l. – 1000 n. l. Kolonizace Polynésie Polynéská plavidla Lapitská kultura	200
				Železná doba v Africe 1 000 př. n. l. – 650 n. l.	202

Afrika: rozšíření zemědělství
Africké obydlí
Africké pece na tvary železa
Přivoděk z Afriky

SESTÁ KAPITOLA str. 204 NOVÝ SVĚT

10 000 př. n. l. – 1 600 n. l.

Severní Amerika po ústupu ledovců 206

10 000 – 4 000 př. n. l.

Ústup lovců velké zvěře

Casper: místo, kde byl zabit bizon

Lovci severoamerických ptáčí

První zemědělci v Americe 208

10 000 – 4 000 př. n. l.

Počátky zemědělství v Americe

Nejstarší jedlé plodiny

Guilá Naquitz: jeskyně v Mexiku

Guilá Naquitz: výživa

Nejstarší osady v Americe 210

4 000 – 1 000 př. n. l.

Základy americké civilizace

Aspero: nejstarší peruánský rituál

Amerika: nejstarší vesnická řemesla

Rané civilizace: Andy 212

1 000 př. n. – 650 n. l.

Kultury v oblasti And

Tiahuanaco: město v Andách

Bohové a víry

Rané civilizace: Střední Amerika 214

1 200 – 150 př. n. l.

Civilizace Střední Ameriky

San Lorenzo: ceremoniální centrum Olmeků

Monte Alban: započátky chrám

La Venta: votivní oběť

Umění Olmeků

Teotihuacán: metropole Ameriky 216

150 př. n. l. – 750 n. l.

Teotihuacánská říše

Teotihuacán

Země živých bohů

Mayové 218

300 př. n. l. – 1 519 n. l.

Doména Mayů

Tikal: mayské město

Záhada starých Mayů

Nejstarší kultury Severní Ameriky 220

1 000 př. n. l. – 700 n. l.

Sbír. lov a zemědělství v Severní Americe

Dům košíkáře

Nejstarší řemesla Severní Ameriky

Norton Mound: pohřeb z období hopewelenské kultury

Říše v oblasti And 222

800 – 1 532 n. l.

Státní správa u inků

Města v Andách

Umění inků

Zemědělci v oblasti Amazonky 224

650 – 1 600 n. l.

Kultury Amazonské nížiny

Amazonská osada Teso dos Bichos

Maniok: základní plodina Amazonie

Řemeslo v Amazonii

Aztékové a jejich předchůdci 226

900 – 1 521 n. l.

Srdece aztécké říše

Chichén Itzá: Ketzalcoátlovo město

Mexičtí mistři řemesel

Zemědělci kultury Pueblo na severoamerickém jihozápadě 228
700 – 1 600 n. l.

Kultury severoamerického jihozápadu

Snaketown: zemědělská osada kultury Hohokam

Řemeslo Indiánů z puebl

Umělé pahorky v povodí Mississippi 230

650 – 1 600 př. n. l.

Chrám Severní Ameriky

Cahokia: mississippýský umělý pahorek s chrámem

Jižní kult

Osada lovců v Ozette 232

1 400 – 1 500 n. l.

Lovci na území státu Washington

Ozette: způsob bydlení a obživa

Nálezy z americké pláže

Nejstarší stopy evropských osadníků v Americe 234

1 500 – 1 776 n. l.

Kolonizace Ameriky

Wolstenholme: anglické koloniální město

Svatý Augustin: španělské koloniální město

SEDMÁ KAPITOLA str. 236

OD KONČE STAROVĚKU DO POČÁTKŮ MODERNÍ DOBY

650 – 1 800 n. l.

Byzantská říše 238

650 – 1 450 n. l.

Byzanc: Řím východu

Konstantinopol: město na pomezí dvou světů

La Zenta: církev, půda a stát

Svět islámu 240

620 – 1 100 n. l.

Islám: dobývání a obchod

Sámarrá: hlavní město Abbásovců

Rané islámské řemeslo

Svět Vikingů 242

700 – 1 050 n. l.

Vikingové: nájezdníci a obchodníci

Hebedy: dánské emporium

Kultura severní Evropy

Svět křesťanského středověku 244

650 – 1 200 n. l.

Křesťanská Evropa

Cluny: opatství v Burgundsku

Řemeslo a obchod

Yorkshire v období feudalismu 246

1 100 – 1 500 n. l.

Yorkshire: charakter feudální krajiny

Wharram Percy: středověká vesnice

Středověký Yorkshire: venkovské hospodářství

Obchod napříč Saharou 248

650 – 1 200 n. l.

Západoafrický obchod

Igbo-Ukwu: africký pohřeb

Jenne-jeno: rané africké sídliště

Obáské umění

Západní Afrika: státy a království 250

1 200 – 1 750 n. l.

Obchodní říše západní Afriky 1200–1450 n. l.

Evropský zásah v letech 1450–1750 n. l.

Na okrajích kulturních center

Obchodní království východní Afriky 252

650 – 1 750 n. l.

Východní Afrika: předkoloniální éra

Velké Zimbabwe
Vzájemné kulturní kontakty

Jižní Indie a Cejlon 254

650 – 1 600 n. l.

Hinduistická Indie

Odkaz hinduismu

Buddhismus na Cejlonu

Buddhistické umění a architektura na Cejlonu

Islámská říše 256

1 350 – 1 600 n. l.

Islám v Asii

Fatéhpur Sikri: palácové město Velkých Mughalů

Umění islámu

Království jihovýchodní Asie 258

650 – 1 600 n. l.

Jihovýchodní Asie: věk království

Angkorské chrámy

Z královských chrámů

Buddhistická Asie 260

500 př. n. l. – 1 400 n. l.

Síření buddhismu

Buddhistické památky: stúpy a pagody

Buddhistické umění

Čína v období dynastie Tchang a Sung 262

600 – 1 280 n. l.

Čína v období Tchang: sjednocená říše

Changan (Čchang-an): císařské město

Památky z období dynastie Tchang

Čína v období Sung

Čína v době Mingů 264

1 350 – 1 600 n. l.

Obnova země za vlády Mingů

Peking: město císařů

Mingové: celosvětový obchod

Dingling (Ting-ling): hrobka císaře Wanliho (Wanli)

Dvorská nádhera

Japonsko v období feudalismu 266

650 – 1600 n. l.

Japonsko za vlády šógunů

Jadžima-Jakata: sídlo samurajů

Japonské řemeslo

Ostrovy Polynésie 268

650 – 1 750 n. l.

Kolonizace Tichomoří

Polynéský rituál: marae na Huahine

Velikonoční ostrov: polynéská záhada

Život v Polynésii

Maorové na Novém Zélandu 270

1 000 – 1 750 n. l.

Osídlení Nového Zélandu

Mount Wellington: maorské hradíště

Wairau Bar: tábor lovců ptáka moa

Z pravěkého Nového Zélandu

Svět arktických oblastí 272

10 000 př. n. l. – 1 750 n. l.

Osídlení arktických oblastí

Kultura Sámu v Laponsku

Arktické kultury

Nástup světové ekonomiky 274

1 500 – 1 700 n. l.

Trasy nejstaršího světového obchodu

Amsterdam: vrak lodi Východoindické společnosti

Nálezy z vraků lodí Východoindické společnosti

Nástup průmyslové ekonomie 276

1 500 – 1 800 n. l.

Revoluce v dopravě

Quarry Bank Mill

Cromford: plánovitě vybudovaná osada dělníků

Pára, železo a stroje

Poděkování 278

Slovníček 281

Bibliografie 285

Rejstřík 290